

## Regelbunden tillsyn i S:ta Gertruds skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1-6

### Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Västerås kommun och besökt S:ta Gertruds skola den 26 mars 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Tillsyn)).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 15 februari 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

### Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och S:ta Gertruds skola, dels den information som samlats in under besöket. I skolan intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

### Beskrivning av skolan

**Tabell 1:** Antal elever på skolan

| <b>St:a Gertruds skola</b> | <b>Antal elever</b> |
|----------------------------|---------------------|
| Förskoleklass              | 20                  |
| Grundskola                 | 175                 |

Källa: Skolans uppgift, i samband med tillsyn våren 2009

S:ta Gertruds skola innefattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1-6, samt fritidshem för 6-9 åringar. Skolan är fysiskt uppdelad på två enheter.

Skolan leds av rektorn som har huvudansvaret för verksamheten. Till sin hjälp har denne en ledningsgrupp bestående av personal både från skolan och från fritidshemmet. Ledningsgruppen har möte en gång per vecka. Vissa av ledningsgruppens medlemmar är även arbetslagsledare och detta underlättar informationsflödet på hela skolenheten. Arbetslagen har konferens en gång per vecka.

Skolan arbetar med kunskapsutveckling med språket i centrum. Detta anses som speciellt viktigt på S:ta Gertruds skola då skolan har många elever med annat modersmål än svenska.

Skolan arbetar med åldersblandade klasser i årskurserna 1-3 och planerar att också omvandla årskurs 4-6 till åldersblandade årskurser.

Tillsynen av S:ta Gertruds skola innefattar förskoleklass samt årskurserna 1-6. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg behandlas i separata rapporter avseende hela kommunens verksamhet inom dessa områden.

## Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

# 1 Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

## 1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

### Kommentar och bedömning:

S:ta Gertruds skola redovisar kunskapsresultaten för årskurs 3 och 5 i grundskolan i sin kvalitetsredovisning.

För årskurs 3 anges att måluppfyllelsen i svenska, matematik och svenska som andraspråk är 100 procent. Vid intervjuer framkom att måluppfyllelsen ständigt har ökat. Skolan gör i sin kvalitetsredovisning en analys av resultaten och anger att de förbättrade resultaten beror på en fokusering på undervisningen i svenska, svenska som andraspråk och att elevernas resultat bedömts utifrån SVA-kriterier.

I skolans kvalitetsredovisning av kunskapsresultaten i årskurs 5 år 2008 anges måluppfyllelsen i matematik och svenska vara 62 procent vilket är en tillbakagång i svenska med 11 procentenheter sedan föregående år. I matematik finns ingen jämförelse från år 2007. I engelska är måluppfyllelsen 74 procent. Här finns inte heller en jämförelse med tidigare år. Det framgår att andelen pojkar som uppnår målen är avsevärt högre än flickornas i matematik, svenska och engelska. Detta har skolan inte tidigare analyserat.

De nationella proven i årskurs 5 i matematik, svenska och engelska uppvisar samma resultat som ovan angivits. Däremot redovisas att i engelska har det skett en ökning med 12 procentenheter från 2007 till 2008. I övriga ämnen uppger skolan att måluppfyllelsen är 100 procent.

Vid inspektionstillfället uppger dock lärarna att flickornas sämre kunskaper i det svenska språket säkerligen beror på att dessa i större utsträckning än pojkarna på sin fritid är hemma och endast hör och talar sitt modersmål. Pojkarna däremot träffar andra kamrater och får på så sätt en större träning i det svenska språket.

I skolans övriga ämnen uppges att måluppfyllelsen är 100 procent vilket enligt rektorn inte är helt korrekt. Detta kommer att diskuteras under nästa läsår.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver fortsätta sitt arbete för att ytterligare förbättra kunskapsresultaten för eleverna i årskurs 5 i matematik och svenska.

## 1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

### 1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     | X               |

#### Motivering

I 2 kap. 6 § grundskoleförordningen anges att det för varje ämne finns en kursplan innehållande både de mål som undervisningen ska sträva mot och de mål som eleverna ska ha uppnått efter femte och nionde skolåret. I kursplanerna för svenska, svenska som andraspråk och matematik finns också mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret. Enligt avsnitt 2.7 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94 ska läraren allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling utifrån läroplanens och kursplanernas mål. Läraren ska muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Detta uppdrag omfattar skolans alla ämnen.

Enligt läroplanen ska läraren allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling utifrån läroplanens och kursplanernas mål. Läraren ska muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Detta uppdrag

omfattar skolans alla ämnen.

I S:ta Gertruds skola följer lärarna upp elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas mål, dock inte i alla ämnen. Regelbundna uppföljningar görs framförallt i svenska, matematik och engelska men även i idrott och hälsa. Som redovisats i avsnitt "Kunskapsresultat" har måluppfyllelsen i övriga ämnen i åk 5 redovisats vara 100 procent; en bedömning som rektorn inte helt delar. Detta beror enligt rektorn på att resultaten redovisas för första gången år 2008. Tillsynen visar att resultaten bara delvis är mätt i förhållande till de nationella målen i årskurs 5. Ett arbete med att tydliggöra elevernas kunskapsresultat i alla ämnen utifrån de nationella målen har påbörjats och beräknas vara avslutat i anslutning till läsåret 2009/10. Elever, föräldrar samt rektorn saknar således information om hur eleverna utvecklas i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen i grundskolans kursplaner. Vid faktagranskningen uppger rektorn att ett arbete med att tydliggöra elevernas kunskapsresultat blir klart under vårterminen 2009.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör fortsätta sitt arbete med att på ett mer systematiskt sätt följa upp och synliggöra varje elevs kunskapsresultat i alla ämnen i årskurs 5.

#### 1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

#### 1.2.3 Lärarna upprättar en framtidsytande individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     | X               |

#### Motivering

Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Bestämmelserna om individuella utvecklingsplaner innebär att den för en elev ska både innehålla skriftliga omdömen om elevens kunskaper i varje ämne och varje årskurs men också vara framtidsytande och sammanfatta de åtgärder som behövs för att eleven ska nå målen.

De individuella utvecklingsplaner Skolinspektionen tagit del av uppfyller inte dessa krav eftersom de saknar skriftliga omdömen. Målen i den framtidsytande

delen har viss koppling till nationella mål men lägger för mycket ansvar på eleven. Skolans insatser för att eleven ska nå en högre måluppfyllelse framgår inte. S:ta Gertruds skola har inlett ett arbete med att utforma de individuella utvecklingsplanerna så att de motsvarar de nya bestämmelserna.

Vid faktagranskning uppger rektorn att skriftliga omdömen ska ges vid kommande utvecklingssamtal varje termin i samtliga ämnen samt att utformningen av de individuella utvecklingsplanerna är ett förbättringsområde.

Skolinspektionen bedömer att de individuella utvecklingsplanerna behöver utvecklas så att de blir tydligt framåtsyftande samt att mål och skolans insatser tydligare framgår i samtliga ämnen med utgångspunkt i de nationella kursplanerna. Vidare bedömer Skolinspektionen att omdömen i samtliga ämnen saknas och detta behöver skolan åtgärda.

### 1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

#### 1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

#### 1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

### 1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

#### 1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

#### 1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

6 (11)

**1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

**1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

**1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

## **1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov**

Bedömningspunkter

**1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

**1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

**1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

## 2 Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

### 2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

#### 2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

#### 2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

#### 2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     | X               |

#### Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt 3 kap 14 § diskrimineringslagen ska en utbildningsanordnare som bedriver utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning, dels förebygga och förhindra trakasserier som har samband med ovan nämnda diskrimineringsgrunder. Det finns inget hinder för skolan att föra samman dessa två planer i ett dokument. Skolinspektionen bedömer dock endast skolans plan mot kränkande behandling.

Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan ska bl.a. en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder

och mognad.

S:ta Gertruds skola har en likabehandlingsplan som baserar sig på den tidigare lagstiftningen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den omfattar således såväl skolans arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling som arbetet för att förebygga och förhindra diskriminering. Planen innehåller rutiner för utredning av fall av kränkande behandling och diskriminering och även en plan för de direkta åtgärder som vidtas i sådana fall. Eleverna har på olika sätt informerats om planen, däremot har de inte varit delaktiga i framtagandet av likabehandlingsplanen. Ansvarsfördelningen mellan rektorn och övrig personal är inte helt tydlig och behöver därför ses över. Även rutinerna för dokumentation av fall av kränkande behandling eller diskriminering behöver ses över och förtydligas. Vidare saknar planen tydliga insatser som utgår från en kartläggning av skolans behov inom området.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behöver vidtas för att upprätta en plan som svarar mot författningarnas krav. Skolinspektionen förutsätter att de nya bestämmelser som gäller från den 1 januari 2009 ska ligga till grund för skolans arbete med att åtgärda detta och vill också påpeka att det av planens namn bör framgå att den också gäller för skolans arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

### 3 Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Den regelbundna tillsynen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

#### 3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

##### 3.1.2. Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

##### 3.1.3. Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

### 3.1.4. Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     | X               |

| Motivering                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Undervisning i svenska som andraspråk ska enligt 2 kap 15-16 §§ grundskoleförordningen anordnas om det behövs för de elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas istället för undervisning i svenska. Beslut om sådan undervisning ska fattas av rektorn.</p> <p>I S:ta Gertruds skola finns många elever som är i behov av undervisning i svenska som andraspråk. Tillsynen visar att skolan inte gör någon tydlig åtskillnad mellan ämnena svenska och svenska som andraspråk. Undantaget är de elever som går i den finskspråkiga klassen, där de som identifierats ha behov av att läsa svenska som andraspråk undervisas utifrån den kursplanen.</p> <p>Vid faktagranskningen uppger rektorn att skolan fortsättningsvis ska tydliggöra skillnaderna mellan svenska och svenska som andraspråk.</p> <p>Skolinspektionen bedömer att undervisning i svenska som andraspråk behöver anordnas för de elever som är i behov av det.</p> |

### 3.1.5. Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

### 3.1.6. Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

## 3.2. Personalens utbildning

### Bedömningspunkter

#### 3.2.1. Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

**3.2.2. Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

**3.3. Rektors ansvar**

Bedömningspunkter

**3.3.1. Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

**3.3.2. Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     | X               |

**Motivering**

Enligt 5 kap. 1 § grundskoleförordningen fattas beslut om särskilt stöd av rektorn.

Rektorn uppger att det finns elever som har så stora svårigheter att de efter särskild utredning har ansökt till kommunens centrala grupper för särskild undervisning. Ansökan har gjorts av rektor och vårdnadshavare i förening.

Om grupperna är fulla så kan detta innebära att en elev faktiskt inte blir placerad i gruppen och därmed inte erhåller det stöd som rektorn bedömer vara det mest lämpliga. Tills eleven blir antagen i en liten grupp ordnar skolan så adekvat stöd som möjligt, men det är enligt rektorn inte alltid tillräckligt.

Skolinspektionen bedömer att detta förfarande strider mot författningarna och behöver åtgärdas.

**3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

### 3.4. Kvalitetsarbete

#### Bedömningspunkter

**3.4.1. Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

**3.4.2. Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

Stockholm 13 november 2009

Christina Sjöberg

Katalin Bellaagh